

B

Musea
Brugge

Otobong Nkanga

Underneath
the Shade
We Lay
Grounded

Sint-Janshospitaal
25.06 — 25.09

In het kort

- Musea Brugge presenteert een grootschalige solotentoonstelling van de internationaal vermaarde Nigeriaans-Belgische kunstenares Otobong Nkanga
- Nkanga is een van de belangrijkste hedendaagse kunstenaars van het moment
- In het middeleeuwse Sint-Janshospitaal creëert ze een dialoog tussen haar kunstwerken - nieuw en bestaand werk - en stukken die ze selecteerde uit de collectie van Musea Brugge, zoals werken van Hans Memling en Jan Beerblock
- De 2.500m² tentoonstellingsruimte biedt ruimte aan installaties, sculpturen, tekeningen, tapijten, performance en poëzie
- Voor de opbouw van deze tentoonstelling gebruikte Nkanga maar liefst 50 ton witte keien, 750 liter turf, 30 kg koffie, en evenveel zwarte thee, maar ook cacao, kaneel, peper, wierookhars, komijn en gember
- De tentoonstelling heet *Underneath the Shade We Lay Grounded* en biedt de bezoekers een landschap aan dat uitnodigt om te ontdekken, te bezinnen, te helen
- Bij de tentoonstelling hoort ook een gelijknamige catalogus gepubliceerd door Hannibal Books

Inleiding

Musea Brugge pakt vanaf 25 juni uit met een belangrijke en grootschalige solotentoonstelling van de internationaal vermaarde Nigeriaans-Belgische kunstenares Otobong Nkanga (°Kano, Nigeria 1974, woont en werkt in Antwerpen) in het Sint-Janshospitaal.

Otobong Nkanga wordt wereldwijd beschouwd als een van de belangrijkste hedendaagse kunstenaars van het moment. Ze staat bekend om haar installaties en performances waarin ze focust op concepten als identiteit, grondstoffen als symbool voor territorium, macht en conflict, uitbuiting van landschap, mens en arbeid, globalisering en transformatie.

In deze tentoonstelling getiteld *Underneath the Shade We Lay Grounded*, verweeft Otobong Nkanga uiteenlopende vormen als installaties, sculpturen, tekeningen, tapijten en poëzie. Zowel op het gelijkvloers als op de indrukwekkende houten zolders van het Sint-Janshospitaal creëert ze een dialoog tussen haar kunstwerken -nieuw en bestaand werk- en stukken die ze selecteerde uit de collectie van Musea Brugge. Tegelijk gaat ze in dialoog met de bezoeker, met het historische Sint-Janshospitaal en met Brugge. Otobong Nkanga schept een omgeving waar bezoekers tot rust kunnen komen. Een plek voor bezinning en onthaasting, door connectie met haar kunst.

De werken en installaties die de 2.500m² tentoonstellingsruimte vullen, bestaan uit opvallend veel natuurlijke grondstoffen. De tentoonstelling omvat 50 ton witte keien, 750 liter turf, 30 kg koffie, en evenveel zwarte thee, maar ook cacao, kaneel, peper, wierookhars, komijn en gember.

Wij mensen moeten opnieuw verbinding voelen met de grond, met onze wortels. We moeten opnieuw “aarden”. Onze relatie met het landschap, de grond, met ons lichaam en onze gevoelens is vaak verstoord. Onze niet te temmen honger naar natuurlijke grondstoffen veroorzaakt schade. Ook voor onszelf.

Nkanga biedt de bezoekers een landschap aan dat uitnodigt om te ontdekken, te bezinnen, te genezen. Het is een ontmoeting die alle zintuigen aanspreekt en bezoekers aanzet om naar de grond te komen. Ook letterlijk: op de knieën, zittend op een van de tapijtjes die ze meekrijgen.

Otobong Nkanga sluit deze expo af buiten de museummuren, in de kruidentuin van de oude apotheek, waar ze haar nieuwe poëtische sculptuur verweeft met de oorspronkelijk kruiden van de Sint-Jansapotheek.

Bij de tentoonstelling hoort ook een gelijknamige catalogus gepubliceerd door Hannibal Books, met tekstbijdragen van Koyo Kouoh, Omar Kholeif, Michel Dewilde en Elisa Bonduel.

Curator: Michel Dewilde

De belangrijkste werken in de tentoonstelling

1. Underneath the Shade We Lay Grounded

Otobong Nkanga beoogt met haar kunst de mentale en emotionele heling. Het is dan ook geen toeval dat het schilderij *De barmhartige Samaritaan* uit de collectie van Musea Brugge bij de start van de tentoonstelling te zien is. De Samaritaan uit het bekende Bijbelverhaal helpt een reiziger die werd beroofd en gewond werd achtergelaten, en staat voor mentale en emotionele heling.

In *Underneath the Shade We Lay Grounded* reflecteert Otobong Nkanga over energie, de levenskracht van alle materie, in interactie met de omgeving en de mens. Met haar textiel, steentapijten, touwen en liggende houtsculpturen doorbreekt Otobong Nkanga het klassieke, verticale, loodrecht opgestelde museum. In wat zij “het horizontale museum” noemt, nodigt ze de bezoeker uit om connectie te maken met de grond, de aarde, natuurlijke materialen.

2. Helende tapijten: Arched Gorges en Shaped by Morning Dew

Opvallend zijn de tapijten die op verschillende plaatsen in de tentoonstelling op de grond liggen. Ze zijn verbonden met geweven koorden en sculpturen uit hout, glas of steen en herinneren de bezoeker aan de oorspronkelijke functie van het hospitaal: een ziekenzaal met gasten die voedsel, geestelijke of medicinale zorg kregen.

Otobong Nkanga speelt hier opnieuw met het vertragende effect van haar kunstinstallaties in het horizontale museum. De aantrekkelijke vormen, in combinatie met geluid en geur (genezende oliën als blauwe kamille of Sint-Janskruid in de houders van de sculpturen), trekken de bezoeker naar de grond om te luisteren, te ruiken, te ervaren en tot rust te komen.

De textielinstallatie doet denken aan een landschap, met paden die de zoektocht naar “heling” symboliseren. Maar het reliëf van de tapijtsculpturen toont ook het microscopische detailbeeld van mineralen die ook geneeskrachtige eigenschappen zouden bezitten.

5

3. Unearthed - Sunlight en After We Are Gone

Met *Zicht in de oude ziekenzalen* gebruikt Nkanga opnieuw een collectiestuk als ijkpunt uit het verleden. Het schilderij van Jan Beerblock geeft een idee van hoe het hospitaal vroeger functioneerde. Otobong Nkanga ziet het als een tijdsdocument over leven en dood en een identiteitskaart van de historische ruimte.

Ze plaatst het schilderij tegenover de stenen grafplaten van de zusters die hier vroeger woonden en werkten. Ze herdenkt hen met bloemen als teken van rouw en regeneratie.

Het proces van energie die blijft voortleven staat ook centraal op het wandtapijt *Unearthed - Sunlight*. Na onze dood worden we mineralen voor de grond, die voeding geven aan planten, die op hun beurt weer als medicijn worden gebruikt. Een proces dat zich ook in het oude hospitaal voltrok.

Het nieuwe werk *After We Are Gone* is een echo van datzelfde idee. Tegen een achtergrond van verbrande landschappen groeit nieuw leven in de vorm van een hybride van verschillende planten.

4. Taste of a Stone

Otobong Nkanga bedacht voor de benedenzalen van het Sint-Janshospitaal een nieuwe versie van haar werk *Taste of a Stone*. In het witte keienlandschap van deze indrukwekkende totaalinstallatie - waarvoor ze maar liefst 50 ton witte keien gebruikte - maakt ze een toevluchtsoord voor bezinning, dialoog en herstel. Ze nodigt bezoekers ook uit om op die stenen connectie te maken.

De installatie begon in 2010 als een creatie van een afgebakend keienveld. De stenen vormden de basis van een plek waar ze met een tapijtininstallatie de bezoeker op een grote platte kei uitnodigde om connectie te maken met de verhalen en thema's die ze aanreikte. Zo was de installatie niet enkel kunst an sich, maar kreeg ze pas betekenis als een soort "speakers corner", geactiveerd door de bezoekers.

Taste of a Stone wordt zo ook een vrij podium voor woord, muziek, zang en performance. Die dynamiek wordt een onderdeel van het kunstwerk zelf. Ook thema's als verlies, dood en wedergeboorte komen aan bod, in de monumentale tapijten en textielsculpturen waarmee ze de wanden van het museum bekleeft.

In het Sint-Janshospitaal evolueert *Taste of a Stone* naar een allesomvattend landschap van kunst en verhalen. Een keienveld als een archipel, met eilanden waar iedere bezoeker op ontdekking kan gaan en wordt uitgenodigd om zich te verbinden en te verwonderen.

Taste of a Stone heeft alle elementen van "het helende museum" in zich. Het witte keientapijt verwijst naar de rijke geschiedenis en smeedt de onsamenvangende bouwfases van de romaanse en gotische hallenzalen samen tot een geheel. Tegelijk verzoent en herenigt het geest en gemoed. Het transformeert de middeleeuwse ziekenzalen tot een etherische ruimte, een toevluchtsoord voor bezinning, dialoog en herstel.

7

5. Tied to the Other Side

Het grote tapijt *Tied to the Other Side* van 6 meter breed en 3,5 meter hoog toont een onderzeese wereld met op de bodem menselijke ledematen. *Tied to the Other Side* gaat over hoe we omgaan met de elementen aarde en water. Voor Nkanga betekent de diepte van de zee en de aarde ook de diepte van de tijd.

Naarmate de zoektocht en vraag naar mineralen toeneemt, worden de zee en diepere lagen in de aarde terrein voor mondiale ondernemingen om waardevolle ertsen als koper, nikkel en kobalt te delven. Op het blauwe wandtapijt zien we deze hunkering in de vorm van een steigerachtige structuur met armen, planten en een container, en in de vorm van een naald die in een menselijk lichaam prikt.

In de buurt plaatst Otobong Nkanga het werk *De eerste anatomische les in Brugge* uit de collectie van Musea Brugge. Ook dit schilderij is een brute confrontatie met dood, maar tegelijk de verbeelding van nieuwe kennis die leidt tot nieuw leven.

Otobong Nkanga speelt met de dimensies en symboliek van het horizontale museum. Vlakbij culmineert de queeste van het vlakke keienlandschap in het ultieme *Reliekschrijn van de Heilige Ursula*, dat Hans Memling rond 1489 maakte voor het Sint-Janshospitaal.

6. Earthing

Wandelend vanuit de kerk van het *Altaarstuk van de Heilige Johannes de Doper en de Heilige Johannes de Evangelist* (1479) van Hans Memling naar deze textielsculptuur, licht in het midden een holte op. Bijna een kijkgat door de muur, waardoor een klein landschap te zien is. Een lichtstraal schijnt op een lichaam.

Voor Otobong Nkanga is de dood niet het einde, maar een schakel in het proces van voortlevende energie. Ze creëert telkens opnieuw landschappen die dat proces illustreren, zoals hier bij *Earthing*. De landschappen symboliseren regeneratie, maar leggen ook de link ook met de geschiedenis van het hospitaal. Deze tekening is een dialoog met de landschappen van Hans Memling.

Otobong Nkanga verwijst met de lichamen die ze tekent naar de mensen die in het hospitaal werkten, zoals de zusters van Sint-Jan, van wie de grafstenen vlakbij zijn.

7 Anamnesis/{Re-collection}

Op de imposante zolder van het Sint-Janshospitaal – bekend voor één van de best bewaarde originele houten dakgebinten in Europa – creëert Nkanga een nieuwe versie van het bekende sculptuurwerk *Anamnesis*.

Het is een wereld waar de geschiedenis van de stad Brugge samenvloeit met het globale wereldsysteem dat we vandaag kennen. Langs de waterlijn in de wand komen de geuren van koffie, tabak, mirre, zwarte peper, wierook en komijn je tegemoet. Deze kostbare producten werden vanuit alle windrichtingen over land en zee aangevoerd naar de handelsmetropool die Brugge in de middeleeuwen was.

Anamnesis symboliseert de hunker naar kostbare grondstoffen en de uitbuiting van de grond en de mens tot vandaag. De installatie verwijst naar de handelsroutes, maar verbindt de grond en de grondstoffen ook met de geschiedenis van de stad Brugge en het Sint-Janshospitaal zelf. *Re{collection}* legt zo ook de link tussen geneeskunde en haar oorsprong: kruiden, geschonken door de aarde.

Verschillende collectiestukken van Musea Brugge gaan met *Anamnesis* in dialoog: potten om kruiden te mengen en te bewaren, schalen om te wegen, maar ook objecten als herinnering en als dank voor genezing die de grond via regeneratie heeft geboden. Hét centrale werk hierbij echter is het wandtapijt *Amerika* (Atelier Van der Borch, Brussel, ca. 1700), uit het Gruuthusemuseum.

Tot slot vervolledigt het grote wandtapijt *Unearthed – Abyss* de opstelling op de zolder van het Sint-Janshospitaal. Dit werk, gemaakt in 2021 voor Kunsthau Bregenz, toont een zicht onder zee en vormt een indrukwekkend geheel met *Anamnesis* en *Amerika*. *Amerika* gaat over de handel in onder meer specerijen en mineralen, en de verhoudingen tussen Noord en Zuid en West en Oost. *Unearthed – Abyss* belicht dan weer de donkere bladzijden van die handel, en toont onder meer de lichamen van overleden slaven van die handel, die op deze vaarroutes overboord gegoooid werden.

10

Praktische informatie

Otobong Nkanga

Underneath the Shade We Lay Grounded

25.06 - 25.09.2022

Curator van de tentoonstelling: Michel Dewilde

Locatie

Sint-Janshospitaal

Mariastraat 38,

8000 Brugge

museabrugge.be

Openingsuren

Van dinsdag t.e.m. zondag, van 9u30 tot 17u

Tickets en meer info

museabrugge.be

11

Persconferentie

24 juni 2022, 11u

Beeldmateriaal

Alle beeldmateriaal kan gedownload worden via museabrugge.be/pers

Perscontact Club Paradis

Micha Pycke

micha@clubparadis.be

+32 (0)486 680 070

Perscontact Musea Brugge

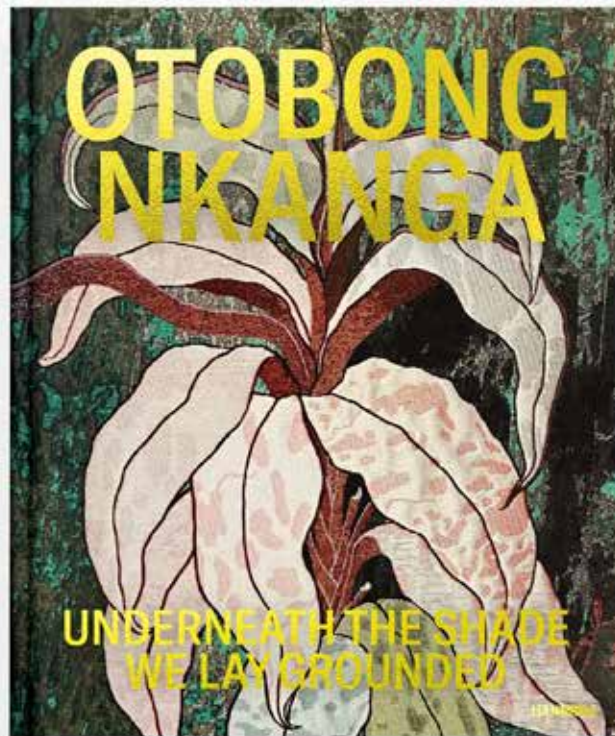
Tom Deschacht

tom.deschacht@brugge.be

+ 32 (0)498 79 21 66

Publicatie

12

Bij de tentoonstelling hoort ook een gelijknamige catalogus gepubliceerd door Hannibal Books. Met tekstbijdragen van Koyo Kouoh, uitvoerend directeur en hoofdconservator van het Zeitz Museum of Contemporary Art Africa in Kaapstad, en Omar Kholeif, Director of Collections en Senior Curator bij Sharjah Art Foundation. Ook Michel Dewilde, curator hedendaagse kunst bij Musea Brugge, en Elisa Bonduel, verbonden aan de vakgroep middeleeuwse geschiedenis aan de UGent, schreven een tekstbijdrage.

- 23 x 27,5 cm
- 176 pagina's
- Hardcover
- Quadrichromie
- Tweektalige editie Engels-Nederlands
- ISBN 978 94 6436 643 3
- € 45,00

Beelden uit de publicatie

Over Otobong Nkanga

Otobong Nkanga (1974 – Kano, Nigeria) is beeldend kunstenaar en performance artiest. Ze woont en werkt in Antwerpen. Nkanga focust op concepten als identiteit, grondstoffen als symbool voor territorium, macht en conflict, uitbuiting van landschap, mens en arbeid, globalisering en transformatie. Haar oeuvre is een veelzijdig palet met daarin onder meer tekeningen, performances, sculpturen en andere media.

Otobong Nkanga wordt wereldwijd beschouwd als een van de meest beloftevolle hedendaagse kunstenaars van het moment. Ze bouwde de voorbije jaren aan een indrukwekkend palmares met onder meer tentoonstellingen in Tate St Ives, Biennale d'art contemporain in Lyon, M HKA in Antwerpen, Documenta 14 van Athene en Kassel en Kunsthaus Bregenz.

Ze was de eerste laureaat van de Lise Wilhelmsen Art Award (Oslo, 2019), en ontving onder meer de en ontving onder meer de Peter Weiss Award (Bochum, 2019), de Special Mention Award van de 58ste International Art Exhibition van de Biennale van Venetië (Venetië, 2019), de Ultima voor Beeldende Kunst (Brussel, 2019), de Belgian Art Prize (Brussel, 2017) en de 8ste Yanghyun Art Prize (Seoel, 2015).

14

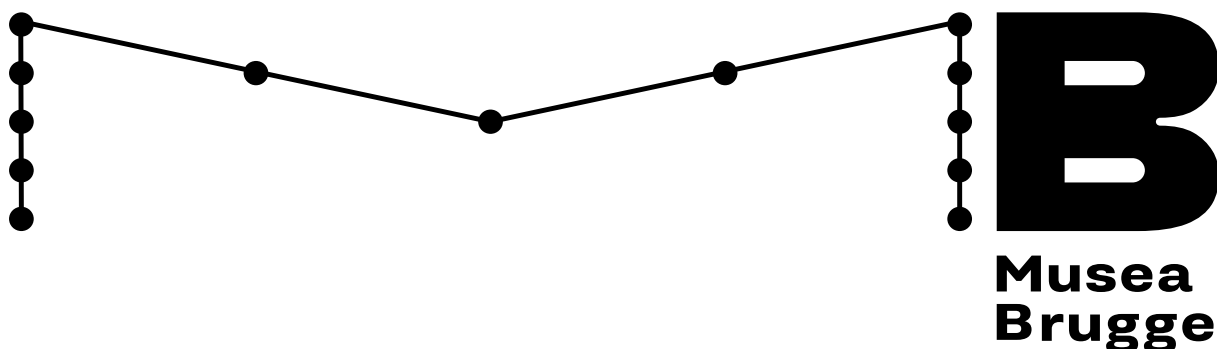
Over het Sint-Janshospitaal

Het Sint-Janshospitaal is een van de oudste hospitaalgebouwen van Europa, daterend uit midden 12de eeuw. Aanvankelijk waren deze vroege hospitalen geen ziekenhuizen in de moderne betekenis, maar veeleer gasthuizen. Het betrof plekken die onderdak en ook een maaltijd boden aan alle mogelijke gasten in nood: pelgrims, reizigers, kooplui, passanten, daklozen, zieken, bejaarden... De zogenaamde 'medische zorg' was in de vroegste periode minimaal te noemen, de mentale of geestelijke zorg daarentegen werd door de aanwezige priesters waargenomen.

De middeleeuwse ziekenzalen en de daarbij behorende kerk en kapel herbergen vandaag een imposante collectie archiefstukken, kunstwerken, medische instrumenten plus zeven werken van Hans Memling, waaronder het beroemde Ursulaschrijn. Het museum huisvest ook de hospitaalapotheek en de Diksmuidezolder, waarvan het eikenhouten gebinte tot de oudste en meest monumentale van Europa behoort.

Begin februari 2023, na de tentoonstelling *Oog in Oog met de Dood*, sluit het Brugse Sint-Janshospitaal de deuren voor een grondige herinrichting. Het museum wordt gerestyled en krijgt een vernieuwde permanente collectiepresentatie.

Vanuit universele thema's worden relevante, actuele en prikkelende verhalen verteld, over onze collectie, de historische hospitaalsite - met o.a. de oude apotheek en kruidentuin - en (zorg)geschiedenis. Het vernieuwde museum wordt een plek die tot het hart zal spreken. Het nieuwe Sint-Janshospitaal opent de deuren in het najaar van 2023.

Over Musea Brugge

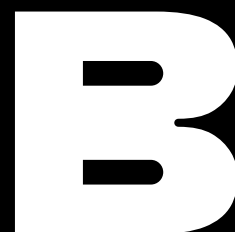
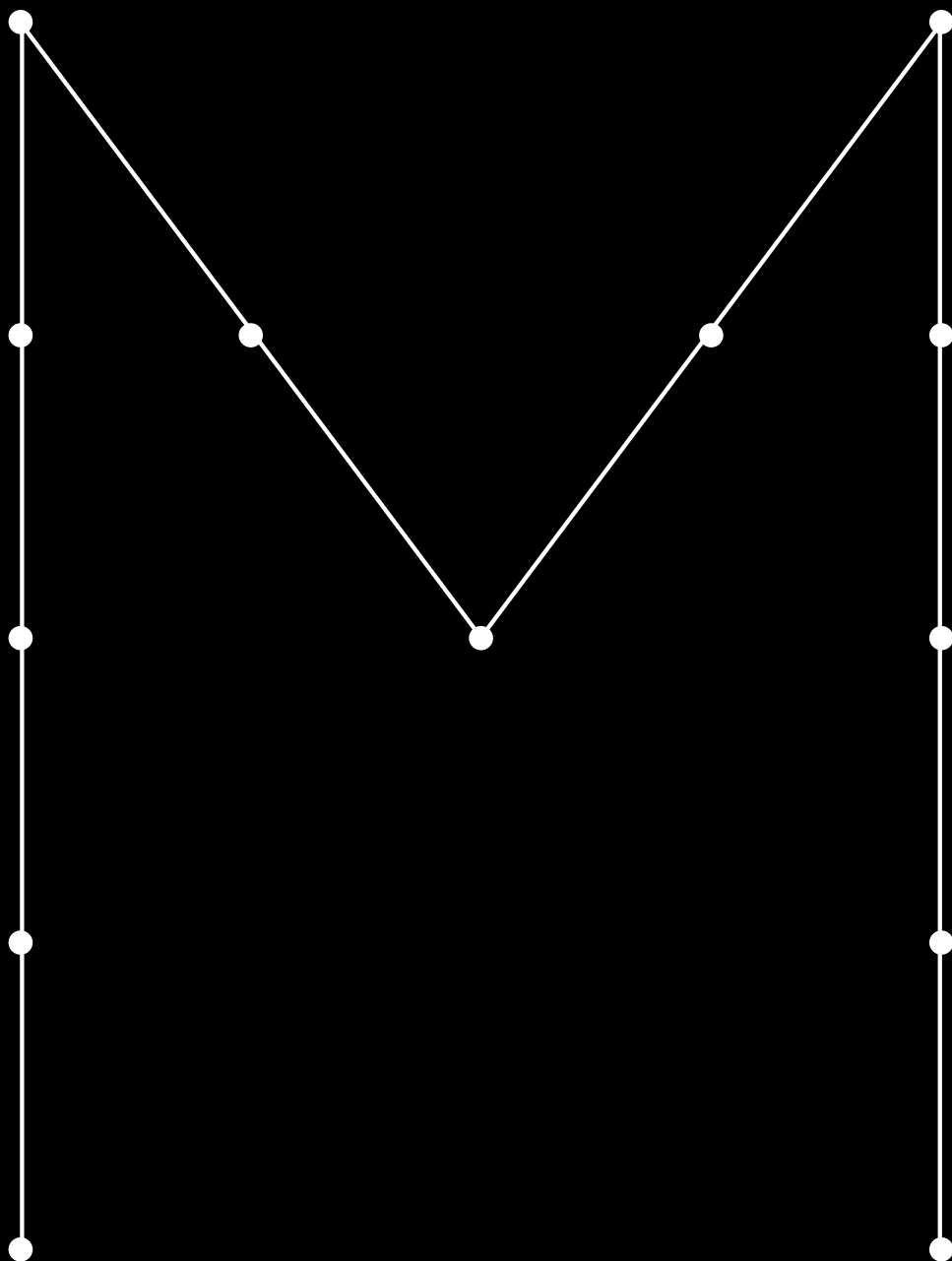
Musea Brugge verbindt zijn rijke en veelzijdige collectie met mens en maatschappij, met verleden, heden en toekomst.

Musea Brugge geniet internationale bekendheid wegens haar rijke collecties, en specifiek voor de hoogstaande verzameling 15de- en 16de-eeuwse topwerken afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden. Naast de collectiepresentaties en tijdelijke tentoonstellingen oude kunst nodigt Musea Brugge regelmatig ook enkele hedendaagse kunstenaars uit om projecten op te zetten en in dialoog te treden met de locatie, de collecties of het werk van één bepaalde kunstenaar.

15

Zo bracht de Zuid-Afrikaanse fotograaf Santu Mofokeng in 2003 zijn tentoonstelling *Chasing Shadows* naar het Sint-Janshospitaal en trad in 2017 de Iraanse kunstenaar Barbad Golshiri met zijn project *Orifeus and Oublietta* in dialoog met *Het Laatste Oordeel* van Hieronymus Bosch. Datzelfde jaar was de Zuid-Afrikaanse kunstenaar William Kentridge te gast in het Sint-Janshospitaal met zijn opmerkelijke tentoonstelling *Smoke, Ashes, Fable*, waar hij onder meer een dialoog opzette met het werk van Marcel Broodthaers. Ten slotte was er de Syrisch-Amerikaanse kunstenares Diana Al-Hadid, die tijdens de tentoonstelling *Memling Now* (2020) een intrigerend site-specific werk bedacht geïnspireerd door diverse werken van de vroegrenaissanceschilder Hans Memling.

De expositie van Otobong Nkanga continueert dit tentoonstellingsparcours en staat tegelijk in het teken van het nieuwe museumbeleid en de oprichting van de nieuwe kunsthall BRUSK.

**Musea
Brugge**

**Ontdek
het nieuwe
Musea Brugge**